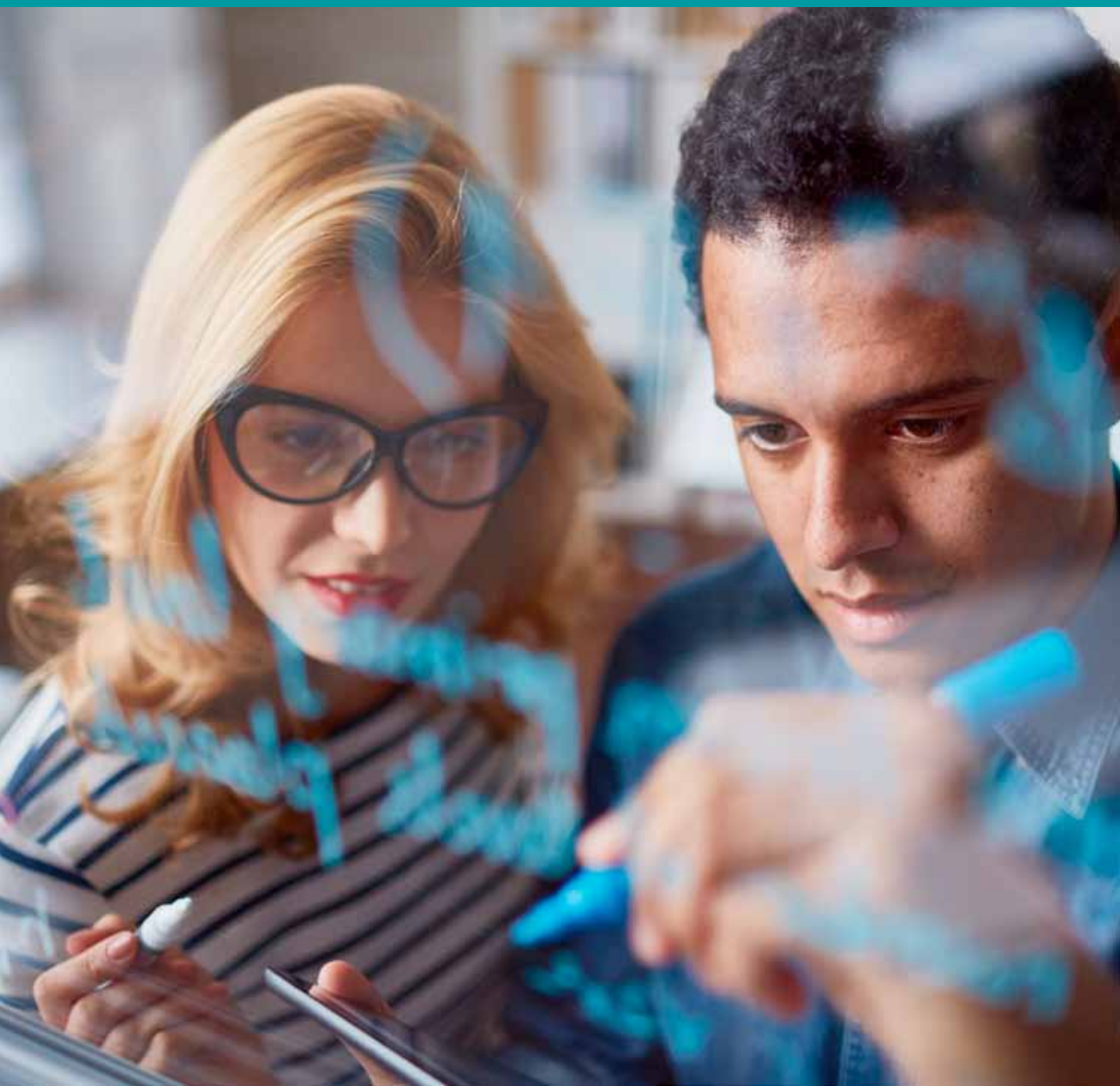

MIKRO
FONDEN

Handboken för förtroendevalda och medarbetare

MIKRO
FONDEN

Lejonet och musen

Mikrofondens logga är inspirerad av sagan om lejonet och musen och framtagen av det kooperativa företaget GAPPIO i Göteborg efter research bland mikrofondens intressenter.

Betydelsen av den sociala ekonomin för samhällets och människors utveckling och välmående gav inspiration. Bilden av social ekonomi och mikrofonderna som en stabil och hållbar finansiell infrastruktur för civilsamhällets verksamheter omsattes i den stiliserade bilden av lejonet och musen.

Enligt företaget är loggan "våldigt modern och nytänkande. Det finns en växtkraft i den genom att lejonets man är utformat som ett löv. Färgen är varm vilket också blir en kontrast till konventionell bank. Lejonet är ödmjukt och musen har pondus och auktoritet." Varumärket är skyddat och används för den gemensamma nationella mikrofonderna och de regionala mikrofonderna.

Nu gäller det att fylla varumärket med många goda berättelser så att det blir välkänt och signalerar möjligheter och positiv framtid.

Ett lejon låg och sov. Då kom en liten mus springande och råkade ta vägen rakt över lejonets nos. Lejonet vaknade och blev rasande. Han fångade musen och tänkte äta upp den. Då pep musen:

– Snälla lejon ät inte upp mig! Om du släpper mig lös kanske jag kan hjälpa dig en annan gång.

– Ha ha, skrattade lejonet. Inte kan väl en liten mus hjälpa mig, ett stort modigt lejon. Jag är djungelns konung. Vad skulle du lilla mus kunna hjälpa mig med?

– Det vet man aldrig, sa den lilla musen.

Men lejonet släppte musen som skyndade sig därifrån. Strax därefter råkade lejonet fastna i en fälla. Ett starkt nät snärjdes runt hans kropp. Hur han än slet, röt och drog i repet kunde han inte komma loss. Den lilla musen hörde lejonet och skyndade sig dit. Med sina små vassa tänder gnagde musen snabbt sönder repet och befriade lejonet.

– Du skrattade åt mig när jag lovade hjälpa dig, men nu ser du att en liten mus kan hjälpa ett stort lejon.

Handboken

DENNA HANDBOK belyser Mikrofondernas logga, historik, affärsidé, goda exempel, målgrupp, marknadsföring, kreditprocess, kapital och hemsida, med mera. Bokens syfte är att ge de bästa förutsättningarna för en bra verksamhet. I första hand riktar sig handboken till drygt 100-talet förtroendevalda och medarbetare i mikrofonderna men andra intresserade är givetvis också välkomna att ta del av innehållet.

Med handboken som grund kan styrelseledamöter i Mikrofonder sätta sig in i frågorna och få vägledning i sitt arbete. Också medarbetare som ska hantera det praktiska handläggningsarbetet i finansieringsärenden. Mikrofondernas valberedningar och revisorer samt investerare och offentliga myndigheter är också en målgrupp. Och självklart den sociala ekonomin, alla civilsamhällets organisationer, föreningar och företag, målgruppen för mikrofondernas verksamhet. Alla regionala mikrofonder har valt associationsformen ekonomisk förening och frågor som bildande, drift och avveckling

av en ekonomisk förening, föreningens ansvar och ledamöters personliga ansvar är därför viktiga. Den första juli 2016 kom en ny lag som tillåter flera finansieringslösningar och medlemskap som kan ha betydelse för Mikrofonderna. Ett avsnitt behandlar företagsformen ekonomisk förening. Coompanion är experter på ekonomiska föreningar.

HANDBOKEN ska ge handledning i en regional mikrofonds olika skeden och situationer. Allt ifrån fondens bildande, startsträckan till att bli operativ till hur man bereder och fattar beslut i olika typer av 'case'. Sammantaget ska handboken ge förtroendevalda och handläggare konkret vägledning att hantera ett 'case' från ansökan till beslut.

I handboken finns den centrala och grundläggande informationen beskriven medan mer detaljerade uppdaterade beskrivningar och dokument finns att ladda ned på mikrofonderna.se. Där finns styrdokument, mallar för momenten i beredningsprocessen, grafisk profil, med mera.

HANDBOKENS TEXTER ÄR SKRIVNA OCH GRANSKADE AV:

Ulla Herlitz, Hela Sverige Ska Leva Riks och Mikrofonderna Sverige

Jan Svensson, Coompanion Göteborgsregionen, Mikrofonderna Väst och Mikrofonderna Sverige

Anna Frestadius, Coompanion Jämtland, Mikrofonderna Z och Mikrofonderna Sverige

GRAFISK FORM:

Kerstin Stickler, Coompanion Västernorrland.

© COOMPANION VÄSTERNORRLAND

Historik

DEN FÖRSTA MIKROFONDEN för social ekonomi bildades i Västra Götaland och fick namnet Mikrofonden Väst. Det är också Mikrofonden Väst som stått förebild för övriga regionala mikrofonder i landet som växt fram tack vare EU stöd från Jordbruksverket (2013-2014) och statligt stöd från Tillväxtverket (2014–2016) samt mycket 'ideellt' arbete från initiativtagarna. Och givetvis från Mikrofonden Väst, som genom åren fått svara på många frågor från övriga landet om hur man gör när man startar en mikrofond, hur ärenden bereds, hur kapitalanskaffningen går till och så vidare.

MIKROFONDEN VÄST är en ombildad förening från Kreditgarantiföreningen Social Ekonomi i Västra Götaland (KGF) som bildades redan 2006 och ingick i Sveriges kreditgarantiföreningar (SKGF). Senare bildades även en KGF för social ekonomi i Stockholmsområdet (numer Mikrofonden Öst). Den senare hann inte ens komma igång innan SKGF var tvungen att upphöra med sin verksamhet på grund av stora förluster i garantigivningen i finanskrisens spår.

De två KGFen med inriktning mot den sociala ekonomins företag fortsatte sina verksamheter medan övriga KGF mot det traditionella näringslivet stannade upp och många gick i likvidation.

För att kunna fortsätta och utveckla sin regionala verksamhet med garantier utan att själva behöva registrera sig hos Finansinspektionen tog Coompanion Sverige, Ekobanken och Hela Sverige ska leva i början av 2010, ett gemensamt initiativ att bilda Mikrofonden för social ekonomi och

lokal utveckling i Sverige (Mikrofonden Sverige) för registrering hos Finansinspektionen.

De regionala mikrofonderna kunde sedan bli medlemmar i Mikrofonden Sverige och använda dess tjänster. Senare anslöt sig också den andra kooperativa banken, JAK Medlemsbank, till Mikrofonden Sverige.

Idéer fanns om att ombilda de kapsejsade KGFerna till regionala Mikrofonder, fokusera på den sociala ekonomins företag och verksamheter samt inkludera även andra finansieringsinstrument än garantier för banklån. Detta skedde också senare i två fall: Mikrofonden Kronoberg och Mikrofonden Småland är ombildade KGF.

Efter att ha uppmärksammat ett nyvaknat intresse för den sociala ekonomins betydelse för samhällets utveckling, men även fångat upp företagens finansieringsproblematik tog Hela Sverige ska leva initiativ att söka projektmedel för att med KGF Social Ekonomi i Västra Götaland som förebild få till stånd regionala Mikrofonder i hela landet. Så blev Mikrofonden Väst den första regionala mikrofonden i Sverige, år 2013.

Ungefär hälften av landets län/regioner har eller håller på att bilda mikrofonder (2016). Aktuell status finns på den gemensamma hemsidan mikrofonden.se.

Mikrofonderna

MIKROFONDERNA som alltså växt fram på bred front under senare år är en relativt ny företeelse i Sverige. Konsortiet är under utveckling och nu (2016) finns två regionala mikrofondar som är operativa, sju som är på gång att starta verksamheten och ytterligare tre som är under bildande. Det nationella navet utgörs av Mikrofondens Sverige som är registrerat hos Finansinspektionen.

Företag, kooperativ, föreningar, projekt och initiativ inom social ekonomi¹ kan vända sig till mikrofonderna och få hjälp med finansiering. Men kanske inte som man först kan tro, för att få lån eller ekonomiskt bidrag hos fonderna, typ att de är själva banken eller bidragsorganisationen. Om den sociala ekonomins företag ska bedriva affärsmässig verksamhet behöver de en bank som alla andra företag. Banken behövs för sparande, kontokrediter och lån samt att betala och ta emot betalningar och andra finansiella tjänster. Och har man ingen bank kan man via mikrofonderna få kontakt med banker som är medlemmar i mikrofonderna och har kunskap om och engagemang för målgruppen. Idén med mikrofonderna är att vara marknadskompletterande för den sociala ekonomins verksamheter, utveckla och stärka den unika kompetensen om sektorn och samarbeta med banker och andra finansinstitut, typ ALMI, för att skapa finansieringslösningar.

DET KAN HANDLA OM företaget som har en bra idé men inte tillräcklig säkerhet för att få ett viktigt banklån eller en kontokredit. Eller kooperativet som har hittat en utmärkt lokal men där hyresvärden vill ha hyresgaranti för ett år. Eller föreningens

EU-finansierade projekt som behöver låna för att kunna betala löner, innan projektmedlen kommer. Här kan Mikrofonderna gå in med garantier och täcka upp för bristfälliga säkerheter eller medlemmars personliga borgen. Utifrån sedvanlig kredithandläggning givetvis.

Det viktigaste finansieringsinstrumentet är garantier för lån i bank och bankgarantier, men mikrofonderna har också möjlighet att gå in med ägarkapital i aktiebolag och kooperativ. Många gånger handlar det om samarbete mellan kunden, mikrofonderna, banken och ALMI för att skapa tillräckliga säkerheter och få ett lån. (mer information och produktblad finns på Mikrofondens Sveriges hemsida mikrofond.se).

Affärsidén

MIKROFONDEN har kunskap, kompetens och erfarenhet där andra finansiärer inte förmår eller förstår.

Idén är sprungen ur initiativtagarnas erfarenheter av behov som deras kunder eller medlemmar gett uttryck för. Coompanion möter i sin rådgivning till kooperativ och ekonomiska föreningar många företag som inte får lån i de stora affärsbankerna. Banker som många gånger saknar förståelse för och kunskap om företag där människor samarbetar i den ekonomiska föreningsformen och inte har vinstmaximering som huvudsyfte. Självklart vill företagen ha vinst för att kunna driva och utveckla sin affärsverksamhet men huvudsyftet är att göra nytta för medlemmar och samhället. Riksorganisationen Hela Sverige

¹ Med social ekonomi avses organiserade verksamheter som primärt har samhälleliga ändamål, bygger på demokratiska värderingar och är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn. Dessa sociala och ekonomiska verksamheter bedrivs huvudsakligen i föreningar, kooperativ, stiftelser och liknande sammanslutningar.

ska leva möter samma frustration till exempel när den lokala utvecklingsgruppen på landsbygden vill bygga bostäder, rädda lanthandeln eller öppna bensinmacken, eftersom samhället eller marknaden allt oftare inte tar ansvaret för det. Samhället för att inte den offentliga budgeten medger det och marknaden för att lönsamheten bedöms vara otillräcklig. Och medlemsbankerna Ekobanken och JAK stöter bland sina kunder på problemet att företag och föreningar inom social ekonomi inte har tillräckliga säkerheter för att få ett banklån eller kontokrediter.

MED HJÄLP AV MIKROFONDEN kan dessa företag och föreningar utveckla kontakter och få en riktig bankkontakt. Det är viktigt att utveckla tillitsfulla relationer med en finansiell aktör som har kunskap om och erfarenhet av sektorn om avsikten är att driva affärsverksamhet.

Så ser Mikrofondens grundare på situationen och de har stöd i utredningar om att just garantier är det finansieringsinstrument sektorn saknar och behöver. I en studie som Tillväxtverket beställt av företaget Ramböll framgår detta med all tydlighet. Rapporten publicerades 2014 och den stora frågan är varför inte politiken och Tillväxtverket ännu tagit till sig kunskaperna och slutsatserna. Till skillnad från ALMI som endast arbetar med ett offentligt kapital eftersträvar mikrofonderna ett idéburet kapital. Fackförbundet Kommunal till exempel har investerat 15 miljoner kronor i Mikrofondens Sverige. Det är pengar som investerarna vill ska gå direkt till företagen, inte till driften av mikrofondernas verksamhet.

GIVETVIS VÄLKOMNAS KAPITAL från den offentliga sektorn, och mikrofonderna är öppna för samarbeten kring detta på olika sätt. Mikrofondens Väst har ett intressant samarbete med Göteborgs stad och Business Region Göteborg kring finansiering av sociala ekonomi företag. Staden har satsat 5 miljoner kr i mikrofonderna och även gett ekonomiskt stöd till handläggningen av casen hos Mikrofondens Väst. Mikrofonderna kommer aldrig – precis som ALMI – klara att finansiera driften utifrån vad den egna verksamheten genererar.

Det är det överhängande problemet för hela mikrofondkonsortiet. I dagsläget sköts mycket ideellt av de ingående parterna och många mikrofondar har också olika typer av projektbidrag. Detta är inte hållbart i längden. Alla mikrofondar behöver ett permanent offentligt driftsbidrag. Mikrofonderna efterlyser en stor satsning från det offentliga på driftsbidrag så att de kan arbeta effektivt med att stötta finansieringen av företag och föreningar inom social ekonomi. Så att de i sin tur ska kunna investera och utvecklas och göra ännu mer samhällsnytta.

Målgruppen

MIKROFONDERNAS primära målgrupp är företag, föreningar, projekt, med flera verksamheter inom den sociala ekonomin. Vanligtvis är det ekonomiska föreningar, men även andra associationsformer som aktiebolag, stiftelser och ideell förening förekommer. En del mikrofondar, till exempel Mikrofonden Sverige, har också en öppning mot företag som verkar för lokal utveckling eller driver företagande på landsbygden där bankerna tvekar att låna ut till investeringar.

Gemensamt för dessa är att verksamheten ska vara samhällsnyttig och bygga på en samverkan mellan människor. Enskilda företagare och privatpersoner ingår vanligtvis inte i målgruppen. Mikrofonden Sverige ska enligt stadgarna verka för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

CIVILSAMHÄLLETs organisationer och företag brukar räknas in i den sociala ekonomin. Det finns idag omkring 200 000 sådana i landet och av dessa har 77 000 ekonomisk verksamhet. Alltifrån idrotts- och kulturföreningar och bygdegårdar till kooperativa it-företag och arbetsintegrerande sociala företag. Det är mikrofondernas målgrupp.

De behövde en garanti ...

... för kontokredit

Vägen ut! kooperativen startades 2002 för missbrukare och kriminella. Idag har de vuxit och utvecklats som sociala företag och är inriktade på alla som hamnat utanför arbetsmarknaden.

När ett kooperativ kommer till en bank med sina idéer får de ofta svagt gehör för dessa. Det är svårt att räkna ut lönsamheten med vanliga ekonomiska mallar. Privata säkerheter finns oftast inte eftersom delägarna i sociala företag har stått utanför arbetsmarknaden.

– Det är här Mikrofonderna kommer in, de kan erbjuda säkerheter för lån och krediter, säger Elisabeth Mattsson, ordförande för Vägen ut! kooperativen. Säkerheterna är ofta en förutsättning för att ett socialt kooperativ ska kunna starta. De hjälper också till att bygga upp en förståelse på banken för hur kooperativen fungerar.

Besök vagenut.coop

... för verksamhetsövertagande

Anna Lindstedt Sahlin hade drivit förskolor förut och drömde länge om att starta en egen montessoririiktad förskola. Efter att ha deltagit i utbildningen FINK, en förinkubator för kvinnor som vill starta fria förskolor arrangerad av FSO Fria Förskolor, var det äntligen dags när en montessoriförskola i Nordostpassagen i Göteborg sökte ny ägare. Att lokalernas inredning redan var anpassad till Montessoririiktad verksamhet var en bra grund för vidareutveckling av den pedagogiska inomhusmiljön. Gården utanför skuggas av ett stort körsbärsträd och alldeles i närheten ligger den stora parken Slottsskogen skogsområden och djur.

Montessoriförskolan Vega drivs som kooperativ. För att kunna ta över och utveckla verksamheten behövdes kapital och med en garanti från Mikrofonden Väst kunde man få ett lån i Ekobanken.

Besök www.montessoriforskolanvega.se

... för utökning och buffert

Cum pane är ett litet kravcertifierat hantverksbageri där kvalitet går före stordrift. Jästen importeras från Tyskland och är ekologisk. Mjölet kommer från Limabacka kvarn i norra Halland. Det är en ekologisk kvarn som har varit KRAV-godkänd i 20 år. Med rådgivning från Coompanion beslöt Christiane och Robin att istället för aktiebolag satsa på en ekonomisk förening.

– Det var också ett logiskt steg för oss att ta kontakt med Ekobanken, där vi blivit väl mottagna.

Då var det butiken i Majorna. Nu har de öppnat sin andra butik i Göteborg och fått en garanti från Mikrofonden Väst. De har även fått en kreditgaranti som de har som buffert.

Besök cumpane.coop

... för lokalhyran

Nyöppnade dagverksamheten Sjöbrisen i Hägersten i Stockholm är i full gång. Verksamhetens inriktning på djur och natur är ett medvetet sätt att stärka hälsan och välbefinnandet. I verksamheten finns både en hund och marsvin som gästerna kan klappa och kela med.

– Vi har en liten pudel, Pickolina heter hon. Hon gör underverk och lockar fram skratt och samtal och hjälper till att lugna gästerna, berättar Lotta Kalm-dal, som varit med och startat verksamheten.

Långa promenader och utevistelser ger rörelse och aktivitet. Nästan dagligen besöker man den närliggande 4H-gården. Lotta framhåller vikten av rörelse;

– Alla som har rörligheten är ute minst 2 timmar per dag och de äldre uppskattar det otroligt. Hemma kommer de sällan ut och blir ofta stillasittande inne.

Dagverksamheten drivs av kooperativet L & H Dina Silviasystrar, startat av Liselott och två av hennes kollegor. De har bestämt att allt överskott återinvesteras i verksamheten. Silviasystrar är i grunden undersköterskor som vidareutbildat sig genom en högskoleutbildning som ger specialistutbildning inom demens. Att verksamheten drivs på kooperativ grund gjorde att man kunde få hjälp från Mikrofonden Öst och Mikrofonden Sverige med säkerhet för hyresgarantin för lokalen.

Besök dinasilviasystrar.se

... för projektmedel

Social Venture Network Sweden (SVN Sverige) ingår i ett internationellt nätverk av företag och organisationer som lokalt jobbar för god etik, miljöhänsyn och socialt ansvar.

De ville genomföra en förstudie om funktionsnedsatta i arbete (FIA). För att göra studien sökte SVN medel från den Europeiska Socialfonden (ESF). Villkoren för att få medel i förskott krävde att de skulle kunna täcka upp för medlen i fall projektet inte skulle slutföras.

Via Mikrofonden Öst kunde de få den garanti de behövde för att bli godkända av ESF. Studien är nu genomförd och slutrapporterad och den har spridits genom olika aktiviteter som deltagande seminarium och workshops med bland andra Kommunförbundet Stockholms Län, Länsstyrelsen och Europeiska Socialfonden.

Besök svnsweden.se

Vad är?

Social ekonomi

200 000 ORGANISATIONER och företag är en stor marknad att nå ut till med information om att mikrofonderna finns och vad de kan erbjuda. Mikrofonden Sveriges medlemmar Ekobanken, Hela Sverige ska leva, Coompanion och JAK Medlemsbank är naturliga informationskanaler tillsammans med de regionala fonderna och dess medlemsorganisationer. Via medlemsorganisationer och styrelsemedlemmar finns också bra kontaktkanaler till sociala ekonomiplattformar, föreningslivet, myndigheter med flera intressenter.

Många regionala mikrofonder funderar just på hur nya kunder ska kunna nås på ett effektivt sätt. Dessa företag eller föreningar är i första hand vana att söka stöd och projektmedel, inte att låna pengar till investeringar kanske eftersom drivkraften är innehållet och inte affären och vinsten. Man talar internationellt om fenomen som 'investment ready' och 'bankable', alltså att företagen måste bli mogna att vilja göra investeringar och ha en bankförbindelse. Det är alltså både vanor och kunskaphinder som behöver övervinnas för att de ska tänka på att bli kunder i en mikrofond.

DEN DIREKTA MARKNADSFÖRINGEN

gentemot målgruppen borgenstagare kan ske på många olika sätt och är en viktig fråga för mikrofondernas styrelser att arbeta med. En kommunikationsplan eller marknadsplan behövs både på nationell och regional nivå.

I en sådan kan en strategi vara att utveckla samarbetsavtal med en annan regional eller nationell organisation. Man träffas helt förutsättningslöst, informerar

varandra om respektive verksamheter, diskuterar finansieringsproblem och ser hur samarbete kring lösningar kan se ut. Och skriver ner detta i ett enkelt samarbetsavtal som till exempel:

MIKROFONDEN SVERIGE har inlett ett utvecklingsarbete med en paraplyorganisation med 350 anslutna företag. På ett första möte sattes enkla ramar för att utveckla samarbetet och sedan sammanfattades samtalet i ett antal punkter som båda organisationerna var överens om skulle infrias inom en nära tid:

- Mikrofonden och organisationen är båda intresserade av ett närmare samarbete.
- Organisationen beskriver sina finansieringsproblem.
- Mikrofonden tar fram ett informationsunderlag som riktar sig till organisationens medlemmar.
- Organisationen skriver om Mikrofonderna och anslutna banker i sin tidskrift.
- Organisationen och Mikrofonderna informerar om samarbetet på sina hemsidor.
- Organisationen och regionala mikrofonder planerar gemensamt seminarium om finansiering för medlemmar i regionerna.
- Organisationen arbetar för att ge Mikrofonden Sverige plats att presentera sig på organisationens årliga nationella konferens.

UTIFRÅN DE PROBLEM med finansiering som Organisationen sett i sina medlemmars företag, tog mikrofonden ett erbjudande speciellt för dem. Erbjudandet

forts...

är samtidigt underlag för den artikel som kommer i organisationens tidskrift.

Mikrofonden Sverige kunde se fem olika sätt att möta de utpekade finansieringsbehoven:

1 FINANSIERING TILL START/NYSTART AV FÖRETAGET

Mikrofonden kan hjälpa företag som startas i till exempel kooperativ form att kunna låna startkapital genom att ställa ut en garanti som tillsammans med en mindre skötselborgen utgör säkerhet för lånet i banken.

2 HYRESGARANTI GENTEMOT FASTIGHETSÄGAREN

För att få hyra lokaler till företaget kräver fastighetsägare ofta en hyresgaranti. Mikrofonden kan hjälpa till genom att ordna säkerhet för en bankgaranti gentemot fastighetsägaren.

3 KÖP AV FASTIGHET

Om företaget behöver ta ett större lån för att köpa en fastighet kan det vara svårt att få fram hela den egna insatsen som krävs. Mikrofonden kan genom garanti för ett kompletterande banklån sänka den egna insatsen eller behovet av personlig borgen.

4 EXPANSION OCH VERKSAMHETSUTVECKLING

När verksamheten växer och utvecklas kan ekonomin behöva förstärkas för att klara förändringarna. Behövs ett banklån kan Mikrofonden hjälpa till med en garanti.

5 KONTOKREDIT SOM BUFFERT FÖR STÖRRE FÖRÄNDRINGAR I LIKVIDITETEN

Vid förseningar av bidrag/betalningar eller plötsliga förändringar i verksamheten kan en kontokredit fungera som tillfällig buffert. Även om den inte används kräver banken en säkerhet. Då kan en garanti hjälpa till att sänka borgensbeloppen och risken för styrelse och medlemmar.

Vad är?

Arbetsintegrerande sociala företag

BLAND CIVILSAMHÄLLETS ORGANISATIONER och företag finns omkring 350 så kallade arbetsintegrerande sociala företag (ASF). Dessa är särskilt viktiga ur ett arbetsmarknadspolitiskt perspektiv. Staten har genom Tillväxtverket engagerat sig för att stötta arbetsintegrerande projekt och sociala företag. Tillväxtverket definierar ASF som företag som driver näringsverksamhet på detta sätt:

- Företagets övergripande ändamål är att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete i arbetsliv och samhälle. Det innebär att företagen försöker skapa nya arbetstillfällen men också erbjuder arbetsträning, rehabilitering mm för att de som deltar i verksamheten ska öka chanserna att få arbete hos andra arbetsgivare.
- ASF skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt. Det kan innebära att företaget drivs som ett arbetskooperativ men kan också innebära att företagets verksamhet organiseras så att alla kan ta del i beslut om företaget och om sin egen utveckling.
- I huvudsak återinvesteras överskottet i den egna eller liknade verksamheter. Det innebär vanligen att vinster används till att anställa fler, utveckla verksamheten, erbjuda kompetensutveckling eller för att utveckla nya sociala företag.
- Företagen är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet. Det vill säga, företaget har inte ägare som är kommuner eller andra offentligt ägda organisationer.

Många ASF använder sig av Coompanions affärsrådgivning och finansieringsfrågor dyker ofta upp som ett stort och viktigt

problemområde. Att behov av lån finns bekräftar en studie av EU's socialfonds temagrupp Entreprenörskap och Företagande som kom fram till att det sammanlagda lånebehovet hos ASF är mellan 140 och 400 miljoner kr per år om antalet företag fördubblas vilket arbetsmarknadspolitiska krafter hoppas på.

Arbetsmarknadspolitiken pratar nämligen om ASF som en del av lösningen för dem som står långt från arbetsmarknaden.

- Behoven som ett ASF ska tillfredställa är
- 1) samhällets behov av arbetstillfällen, arbetsträning och rehabilitering.
  - 2) individens (och dess familjs) behov av försörjning och känsla av sammanhang och
  - 3) Marknadens behov av tjänster och produkter företagen kan leverera.

För att ASF ska kunna bli den resursen fullt ut måste de kunna investera i verksamheterna och där kommer garantier från mikrofonderna att vara till stor nytta. En gemensam marknadsföringsinsats om mikrofonderna, riktad mot denna målgrupp borde ha hög prioritet.

Tillväxtverket, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan driver gemensamt hemsidan sofisam.se. Där finns en databas med 320 ASF i hela landet. Företagen har en gemensam nationell intresseorganisation för arbetsintegrerande sociala företag, SKOOPI som bland annat driver gemensamma frågor gentemot beslutsfattare. KFO, arbetsgivarorganisationen för företag inom kooperation, ideburen välfärd och civilsamhälle har också många ASF som medlemmar.

Ekonomisk förening

För grupper (minst tre personer) som vill driva näringsverksamhet.

EKONOMISK FÖRENING är en organisationsform som passar många grupper, oavsett om det handlar om att starta verkstadsföretag, vårdhem eller konsultbyrå. Associationsformen passar både privatpersoner och företag som vill samarbeta.

Föreningens styrelse ska bestå av minst tre personer som företräder föreningen utåt och ansvarar för den löpande verksamheten. Styrelsen kan utse till exempel en verkställande direktör som företrädare. Styrelseledamöter och företrädare har ansvar för skada som de uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar föreningen.

KÄNNETECKEN

- Minst tre medlemmar
- Minst tre styrelseledamöter
- Unikt organisationsnummer
- Självständig juridisk person
- Demokrati: En medlem-en röst
- Kan ingå avtal, köpa och sälja, äga, anställa mm
- Både privatpersoner och organisationer kan vara medlemmar
- Medlemmarna bestämmer insats
- Medlemmar riskerar enbart sitt insatskapital

KRAV

- Bokföringslagen gäller
- Redovisar moms, arbetsgivaravgifter och bolagsskatt
- Styrelsen har ansvaret för verksamheten inför medlemmar och omvärld

SKILLNADER GENTEMOT ENSKILD FIRMA

- En självständig juridisk person gör att ägarna inte riskerar mer än insatsen.
- Ekonomisk förening deklarerar för sig och inte av som privatpersonen

SKILLNADER GENTEMOT AB

- Insatsen bestämmer medlemmarna själva (AB kräver lägst 50 000 kr)
- Demokratiskt ägarinflytande
- Lätt att ta in nya delägare/medlemmar
- Överskott fördelas inte efter kapitalinsats.

HUR STARTA?

- Definiera affärsidén. Skriv stadgar.
- Genomför konstituerande medlemsstämma
- Genomför första styrelsemötet och besluta om firmatecknare
- Skicka ansökan till PRV
- När organisationsnumret kommit, skicka skatteanmälan till Skattemyndigheten
- Gör ett kompanjonavtal. Utveckla affärsplanen.
- Börja fakturera/gör affärer!

RESURSER: Lagen om ekonomiska föreningar.

Coompanion
ger avgiftsfri
nystartsrådgivning.
www.coompanion.se

Mikrofondkonsortiet

MIKROFONDKONSORTIET består alltså av det nationella navet, Mikrofonden för social ekonomi och lokal utveckling i Sverige ekonomisk förening, i dagligt tal kallat Mikrofonden Sverige, samt de regionala mikrofonderna.

Motiv för att tillhöra Mikrofondkonsortiet är att tillsammans stärka möjligheterna till strategisk påverkan så att mikrofonderna kan få ett permanent offentligt driftbidrag, möjliggöra erfarenhetsutbyte samt dela kostnader för administration, juridik, marknadsföring, hemsida, kompetensutveckling och utveckling av mikrofondens finansiella instrument.

I dagsläget har både Coompanion och Hela Sverige ska leva regionala organisationer som i stort följer de gamla länsgränserna. Därför har det varit naturligt att också etablera de regionala mikrofonderna utefter samma geografiska områden eftersom både Coompanion och Hela Sverige ska levas regionala delar i högsta grad är engagerade och drivande i mikrofonderna.

De regionala mikrofonderna, som är ekonomiska föreningar, blir delägare i Mikrofonden Sverige genom medlemskap. Med medlemskapet följer rätten att ta del av Mikrofondens varumärke och arbeta med garantier via Mikrofonden Sveriges registrering hos Finansinspektionen. Därför behöver inte den regionala mikrofonden själv registreras hos Finansinspektionen. Medlemskapet innebär också skyldigheten att följa Mikrofonden Sveriges stadgar.

Ett avtal mellan Mikrofonden Sverige och respektive regional mikrofond reglerar villkoren i samarbetet kring garantierna. Själva beredningsprocessen och de särskil-

da dokument som används för garantiärendena är de samma för alla mikrofonder.

UTÖVER DE LEGALA BANDEN

- stadgarna, medlemskapet och avtalet – mellan det nationella navet och de regionala mikrofonderna sköter varje fond sina egna angelägenheter: sitt eget anskaffade kapital och sina egna driftkostnader. Gemensamma frågor som alla samverkar kring är till exempel marknadsföring, hemsida och påverkansarbete gentemot politiken med mål att erhålla offentligt driftbidrag till mikrofonderna.

Garantiprocessen i stort

FÖRST SKA DE STORA DRAGEN vara på plats inom mikrofondkonsortiet, organisationen och kapitalet, det som inte syns så mycket av utåt. Sedan kommer det utåtritade arbetet och affärerna där Kredit PM, Pantförskrivningsavtal och Borgensförbindelse är centrala dokument.

Vi börjar alltså från grunden: Enligt stadgarna är föreningens ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att ställa kapital till förfogande för garantier för banklån och investeringar för företag och verksamheter som verkar för social ekonomi och lokal utveckling, samt därmed sammanhängande och förenlig verksamhet. Detta ska i möjligaste mån ske i samverkan med lokala/ regionala aktörer med lokal kännedom. Föreningen ska verka utifrån social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Till medlem i föreningen antas juridiska personer som stödjer social ekonomi genom att bidra till och/ eller nyttja föreningens tjänster. Annan person som antas kunna bidra till föreningens verksamhet kan antas som medlem. Sökanden ska följa föreningens stadgar och behörigen fattade beslut samt bidra till förverkligandet av föreningens ändamål. Medlemsinsatsen är på 10 000 kr. (Stadgar finns på mikrofond.se)

Efter anmälan till Finansinspektionen är Mikrofondens Sverige registrerat som ett finansiellt institut för att ”driva annan finansiell verksamhet genom att lämna garantier”. Själva registreringen kostar 24 000 kr och därefter betalas en årlig avgift för tillsynen.

Till beslutet följer ett antal legala krav som ska uppfyllas. Bland annat att vidta åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Via avtalet mellan Mikrofondens Sverige och den regionala mikrofondens regleras vilka uppgifter som måste samlas in och redovisas. (beslut Finansinspektionen finns på mikrofond.se)

INNAN EN MIKROFOND ställer ut en garanti i samarbete med Mikrofondens Sverige så ska samarbetsavtalet vara undertecknat av båda parter samt att den regionala mikrofondens ska vara medlem i Mikrofondens Sverige och ha betalt in sin medlemsinsats. I avtalet behandlas följande punkter:

- Legala förutsättningar
- Medlemskap
- Mikrofondens Sveriges åtagande
- Den regionala mikrofondens åtagande
- Den regionala mikrofondens åtgärder då ansökan om garanti mottagits
- Långgivande bank
- Den regionala mikrofondens ekonomiska ansvar för gjorda garantier
- Avgifter
- Årlig redovisning och övrig rapportering från den regionala mikrofondens till Mikrofondens Sverige
- Övriga affärsvillkor
- Samarbetsformer och ansvar
- Avtalstid och uppsägningsförfarande
- Force Majeure
- Tvist

Till avtalet hör också tre bilagor där de två första beskriver beredningsprocessen i text och bild, och den tredje bilagan är ett formulär för att redovisa uppgifter för att kunna bedöma och rapportera kring penningtvätt och terrorism. (Avtal om villkor för samarbete kring garantier finns på mikrofond.se)

FÖRUTOM DETTA AVTAL har styrelsen för Mikrofondens Sverige förtydligat punkten i avtalet om långgivande bank, fattat beslut om delegationsrätt för vissa garantibeslut och hur Mikrofondens Sveriges eget kapital kan användas.

- Styrelsen vill att alla banker som får garantier via mikrofonderna också är medlemmar i Mikrofondens Sverige eller i de regionala mikrofonderna. Motivet till detta är att bankerna själva måste ta

ansvar för att sätta sig in i hur systemet fungerar och att de också vill använda det. Medlemskapet ska spegla en vilja och ett engagemang för social ekonomi och lokal utveckling. Om undantagsvis annan bank involveras är det den regionala mikrofondens som får stå för kontakterna med banken och introducera dem i rutinerna och beredningsprocessen, vad som gäller för våra garantier till verksamheter inom social ekonomi och lokal utveckling. Styrelsen har negativa erfarenheter av banker som inte vill förstå vårt upplägg utan köra sitt eget. Dessa kontakter har tagit mycket mycket tid.

- Styrelsen har infört delegationsrätt till Ekobanken och JAK för garantier upp till 250 000 kr med pantsatt regionalt kapital. För belopp över 250 000 kr fattar styrelsen beslut. Alla beslut som rör garantier med pantsättning från Mikrofondens Sveriges kapital ska tas i styrelsen.

Styrelsen har beslutat att Mikrofondens Sveriges egna kapital kan användas till:

- Garantier för lån i banker som är medlemmar i Mikrofondens Sverige
- Enbart kompletterande garantier till regionala mikrofonders åtagande
- Garantier på högst 500 000 kr

DET FINNS TVÅ VÄGAR för investerat kapital att nå kunden. 1) Investeringar görs direkt till Mikrofondens Sverige av till exempel nationella investerare och offentligt nationellt kapital. 2) De regionala Mikrofondernas skaffar sig eget investeringskapital från aktörer i sitt geografiska område, till exempel företag, organisationer och offentliga myndigheter som vill stödja utveckling av den sociala ekonomin inom sitt närområde.

Varje mikrofond äger sitt egna kapital, placerar det på lämplig bank och bestämmer själva över hur det används. Det betyder att en eventuell förlust i

en regional mikrofond inte solidariskt delas av alla de övriga. Vidare sker ingen allokering av regionalt insamlat kapital till det nationella navet. Det kapital som anskaffats hos Mikrofondens Sverige ska däremot vidare ut till de regionala mikrofonderna och deras kunder.

Mikrofondens Sverige bedriver ingen egen garanti-verksamhet direkt utan företagen och föreningarna vänder sig direkt till den regionala mikrofondens. Om den regionala mikrofondens behöver dela risken med Mikrofondens Sverige eller själv inte har tillräckligt med kapital, ska en förhandling ske om hur en fördelning skulle kunna utformas.

Observera att det endast är i garantiverksamheten som samarbete i berednings- och beslutsprocesserna sker. Om den regionala mikrofondens vill hjälpa företag och föreningar genom att köpa aktier, andelar som förlags- eller medlemsinsatser eller dylikt är det upp till dem. Så länge satsningen verkar för social ekonomi och lokal utveckling och ryms inom mikrofondens ändamålsparagraf.

FRÅGAN OM MIKROFONDERNA skulle kunna erbjuda mjuka lån till företag och föreningar har diskuterats. Ingen av mikrofonderna är registrerad för att ge ut lån till företag men möjligheten finns om man vill fonderna själva kan lägga den arbetsinsats, kostnader och risker det innebär. Mikrofonderna kan istället använda sitt kapital till ett så kallat 'mikrofondlån' där den regionala mikrofondens *pantsätter* 100 procent av lånebeloppet så att hela lånet i banken täcks med garanti. Fördelen jämfört med att ta lånet direkt i Mikrofondens är att kunden på så sätt tidigt bygger en relation med en bank som kan följa företaget i dess utveckling. Förhoppningsvis utan stöd av mikrofondens.

Garantiprocessen i detalj

DETTA AVSNITT REDOVISAR den processbeskrivning vid behandling av garantiansökan som regleras i tidigare nämnda avtal. I samarbetet mellan de regionala mikrofonderna och Mikrofonden Sverige har en arbetsrutin och process utkristalliserats. Nu när fler regionala mikrofonder börjar bli operativa har Mikrofonden Sverige förenklat rutinerna och utarbetat enhetliga mallar som alla regionala mikrofonder kan använda.

Detta har gjorts delvis inom projektet Nätverka Mikrofonden som fått stöd av Tillväxtverket. Som påpekats tidigare kommer styrdokument, mallar och annat material som hänvisas till att finnas tillgängligt på hemsidan mikrofonden.se för inloggade styrelseledamöter, handläggare med flera. På så sätt kan dokumenten hållas aktuella i motsats till om de trycks i en pappersutgåva. Här beskrivs kortfattat innehållet i vart och ett av momenten och vad som finns tillgängligt på hemsidan.

Men först en sammanfattning av processen.

KUNDEN VÄNDER SIG TILL den regionala mikrofonden (MFreg) för att få en garanti. I önskescenariet har kunden redan varit på banken och fått besked att det är OK med lånet under förutsättning att det finns tillräcklig säkerhet. I verkligheten kanske kunden inte ens har en 'egen' bank utan står där med sin idé helt utan finansiering. Men efter rådgivning hos Coompanion slutar det med att kunden ansöker hos MFreg om en garanti och hos banken om lån. MFreg bereder garantiärendet och fattar beslut i sin styrelse, ansöker därefter om garantin hos Mikrofonden Sverige som också tittar på ärendet och fattar beslut. Och i praktiken är detta en process där man bollar olika upplägg innan allt är klart.

Det kan ta lite tid då kunden kanske måste invänta ett tillstånd, förhandla om lokalhyran eller ordna med den egna delen av säkerheten till banken. Därefter upprättas pantförskrivningsavtal och borgensförbindelse som Mikrofonden Sverige tillställer kundens

bank. Under tiden har kunden gjort klart med sin bank om lånet. Ibland kan processen ta ännu längre tid och var mer omfattande med många kontakter. Till exempel i fall där finansieringen sker med fler parter inblandade, kanske med både banken, ALMI, mikrofonden och en borgenskrets.

Men till slut har alla bitarna fallit på plats och kunden får sitt lån.

Ansökan hos regional mikrofond

Kunden gör en skriftlig ansökan till MFreg om finansiering. Det kan handla om att kunden vill att MFreg ska investera i företaget med förlagsinsats, medlemsinsats eller aktiekapital eller att kunden söker en garanti för ett banklån. Av ansökan framgår också de allmänna villkor som MFreg ställer. Kunden under-tecknar ansökan och godkänner villkoren. Till ansökan ska kunden också bifoga följande handlingar:

- Beskrivning av verksamheten: bakgrund, nuläge och framtida planer. Ofta kallar man detta en affärsplan
- Senaste årsredovisningen och i förekommande fall verksamhetsberättelse
- Resultatrapport och balansrapport för föregående år
- Aktuell resultat- och balansrapport per det senaste månadskiftet
- Resultatbudget för resten av året och nästa år enligt ungefär samma uppställning som resultatrapporten
- Likviditetsbudget för resten av året och nästa år (alternativt investeringsperioden)
- Registreringsbevis från bolagsverket
- Kompanjonsavtal (i förekommande fall)
- Stadgar eller bolagsordning

Regional mikrofond bereder ärendet: insamlar underlag, upprättar Kredit PM och fattar beslut

Handläggaren möter kunden och ser till att alla underlag kommer in, gör en kreditupplysning, och tar eventuella kontakter med revisor. Sedan sammanställer handläggaren de uppgifter som kommit i ett bedömningsdokument kallat en *rating* och ett Kredit-PM som blir styrelsens underlag för beslutet. Ibland finns också en beredningsgrupp inom styrelsen som är med i arbetet med underlaget.

I Mikrofonden Västs ratingmall bedöms de 'hårda' faktorerna till 30 procent medan de 'mjuka' faktorerna värderas till 70 procent men den regionala mikrofonden bestämmer själv hur fördelningen ska vara och var nivån för att godkänna kunden ska ligga. Genom ratingen, Kredit-PM'et och den, enligt Finansinspektionen, obligatoriska kontrollen kring penningtvätt och terrorism får styrelsen en god kännedom om företaget inför beslutet.

EN KREDIT-PM KAN INNEHÅLLA FÖLJANDE UPPGIFTER OCH BESKRIVNINGAR:

- Företag
- Organisationsnummer
- Adress och hemsida
- Kontaktperson, namn, epost, telefon
- Sökt garantibelopp
- Ägare, ledning, hållbarhet i teamet, eldsjäl, erfarenhet, meriter, referenser
- Styrelse
- Historik
- Stadgar eller bolagsordning
- Kollektivavtal och försäkringar
- Affärsidé, verksamhet, produkt, marknad
- Nätverk, backup, stödstruktur
- Beskrivning av den sociala/miljömässiga nyttan-hållbarheten

- Beskrivning av personerna i gruppen (mångfald, antal kvinnor och män)
- Ekonomi
- Senast bokslut
- Framtidsprognoser
- Bank
- Revisor
- Ekonomisk rådgivare
- Kreditärende
- Ändamål (investering, expansion, rörelsekapital)
- Kapitalbehov
- Finansiering
- Kreditgaranti
- Villkor (avgift, löptid, rak/fallande)
- Säkerhet till bank, skötselborgen
- Återbetalningsförmåga
- Rating, kommentar
- Riskbedömning
- Sammanfattning/slutord
- Särskilda krav
- Datum för beslut
- Handläggare
- Styrelseledamöter som beslutat

Regional mikrofond ansöker om garanti hos Mikrofonden Sverige som bereder ärendet och fattar beslut

När MFreg har beslutat att ge en garanti lämnar den över ärendet till Mikrofonden Sverige. Tillsammans med Mikrofonden Sveriges ansöknings/Kredit PM blankett skickar MFreg också sitt eget Kredit PM och eventuella andra handlingar som inte finns i PM et.

forts...

Regional mikrofond upprättar avtal med kund om garanti

När också Mikrofonden Sverige sagt ja, skriver MFreg och kunden ett avtal om garantin där villkoren framgår. Så här ser Mikrofonden Västs avtal ut:

- Härmed bekräftas att regionala Mikrofonden beslutat ställa ut en garanti till (föreningens/företagets namn) med organisationsnummer (xxxxxx), om ett belopp på (xxx xxx kr).
- Garantin gäller som del av ett lån om totalt (xxx xxx kr) på (bankens namn)
- Förutsättes att föreningen tar säkerhet om minst (xx xxx kr)
- Engagemanget är max (x år), månatlig amortering. Återbetalt senast (MMDDÅÅÅÅ)
- Ingen avgift för garantin/Avgiften för garantin är 3,5 %
- Möjlighet finns att i förtid lösa garantin om lånet är återbetalt
- Årligen senast 1 maj skickas fjolårets årsredovisning till regionala Mikrofonden
- Vid stora förändringar i den ekonomiska situationen ska den regionala Mikrofonden informeras
- Kunden har rätt till 2 timmars kostnadsfri rådgivning kring finansiering årligen av regionala Mikrofonden
- (föreningens/företagets namn) förutsättes vara medlem i regionala Mikrofonden. Insats 1 000 kr.
- ort, datum och underskrifter enligt firmateckning

Kund avtalar med bank om lån/kontokredit/bankgaranti

Kunden har nu säkerhet för lånet och kontaktar banken för att göra klart med lånet.

Pantförskrivningsavtal mellan regional mikrofond och bank upprättas, till förmån för Mikrofonden Sverige

MFreg upprättar ett pantförskrivningsavtal för pantsatt inlåning där summa motsvarande garantibeloppet pantsätts genom att ett spärrat konto öppnas i en bank där pengarna sätts in. I avtalet ska stå att pantsättningen sker till förmån för Mikrofonden Sverige och att anledningen är att Mikrofonden Sverige ställer ut borgensförbindelsen för kundens lån i kundens bank.

Borgensförbindelse upprättas av Mikrofonden Sverige till kundens bank

Mikrofonden Sverige upprättar en borgensförbindelse där det framgår vem ställer ut borgensförbindelsen, vem som är beställare och vem borgen är till förmån för. I borgensförbindelsen intygar Mikrofonden Sverige borgen ”såsom för egen skuld” för kundens lån enligt en bifogad revers samt att Mikrofonden har pantsatt inlåning i bank som säkerhet för borgensförbindelsen enligt pantförskrivningsavtalet. (Pantförskrivningsavtal och borgensförbindelse finns på mikrofonden.se).

Kapital

Medlemsinsatser, obligatoriska och frivilliga

Alla mikrofonder har valt associationsformen ekonomisk förening. I Lagen om ekonomiska föreningar finns reglerat hur medlemsavgifter ska hanteras. Föreningens stadgar måste innehålla uppgifter om den insats som ”varje medlem ska delta med i föreningen, hur insatserna ska fullgöras samt i vilken utsträckning en medlem får delta i föreningen med en insats utöver vad han eller hon är skyldig att delta med”. Från och med den 1 juli 2016 tillåter lagen investerande medlemmar.

Mikrofonden Väst har satt den obligatoriska medlemsinsatsen till 1000 kr. De har 55 föreningar, organisationer, företag, kooperativ och banker som medlemmar och har ett bundet andelskapital på 55 000 kr. Styrelsen måste ha koll på medlemmarna genom att ha en aktuell medlemsförteckning.

Förlagsinsatser

Också förlagsinsatserna regleras i Lagen om ekonomiska föreningar. För varje förlagsinsats ska föreningen utfärda ett förlagsandelsbevis. Styrelsen måste också ska föra en förteckning över förlagsinsatserna med uppgifter om storleken, tidpunkten och den rätt till utdelning som varje insats medför. Om den regionala mikrofondens vill tillåta förlagsinsatser ska det formuleras i stadgarna. ”Styrelsen kan besluta att kapital i form av förlagsinsatser får tillskjutas föreningen. Sådana insatser får tillskjutas av såväl medlemmar som andra än medlemmar.”

Förlagsinsatserna utgör en stor del av Mikrofondens Västs kapacitet med 1 581 000 kr (2015) i förlagsinsatser från 18 investerare med varierande storlek som framgår av förteckningen till höger.

Vid årsskiftet 2015/16 var 1 429 137 kr bundna till borgensåtaganden.

Coompanion Sjuhärad	50 000
Vägen ut! kooperativen	30 000
Sparbanken Tanum	200 000
Karins Döttrars Väv- och konsthantverkskooperativ	10 000
Coop Medlem Väst	200 000
HSB Göteborg	150 000
Kooperativet Greta	1 000
Villa Vägen ut! Karin , KSPT i Göteborg ek.för.	10 000
Folksam	25 000
Västra Götalandsregionen	300 000
Coompanion Göteborgsregionen	105 000
Konsumentföreningen Bohuslän-Älvsborg	200 000
Coompanion Fyrbodalsregionen	35 000
Göteborgsregionens Länsbygderåd	1 000
Hela Sverige ska leva Fyrbodalsregionen	5 000
Coompanion Skaraborg	50 000
Bengtsfors Utvecklings AB	199 000
Hela Sverige ska leva Sjuhärad	10 000

Lån

Andra möjligheter att få in kapital är genom lån. Fackförbundet Kommunal har investerat 15 miljoner kr i Mikrofondens Sverige. De första fem miljonerna finns överförda och överenskommen ränta är 1 %. Mikrofondens Väst har ett samarbete med Göteborg Kommun via Business Region Göteborg (BRG) om fem miljoner kr och mycket förmånliga villkor, räntefritt och BRG tar hela risken. BRG deltar också i berednings- och beslutsprocesserna för investeringar och garantier ur detta kapital.

Donationer och offentliga medel

Ännu har inga donationer tillförts någon av mikrofonderna och inte heller offentligt kapital avsett för investeringar och garantier till företag och föreningar inom social ekonomi och lokal utveckling. Däremot har utvecklingen av Mikrofond Sverige och ett antal

regionala mikrofonder ansökt och erhållit offentliga utvecklingsmedel. Inte i någon större omfattning men medlemmen har möjliggjort att mikrofondkonsortiet har utvecklats och växt. Jordbruksverket, Tillväxtverket och Socialfonden har bidragit med medel till Mikrofondens Sveriges utveckling. Dock inga medel för driften av verksamheten som tidigare nämnts. Flera regionala mikrofonder har förutom utvecklingsmedel fått projektbidrag till driften av verksamheten. Det finns även ett exempel där en regional mikrofond fått offentligt kapital avsett för investeringar och garantier, lika stort belopp som mikrofondens själv anskaffat upp till en viss maximnivå.

Givarkonferenser

När Mikrofondens Väst startade sin verksamhet och skulle söka kapital genomfördes en så kallad givarkonferens. Det var i form av ett seminarium med särskilt inbjuda organisationer och företag som antogs ha intresse av att stödja utvecklingen av en regional mikrofond utifrån ett ideologiskt perspektiv. De flesta inbjudna kom från den kooperativa sektorn, som HSB, Riksbyggen, Konsumentkooperationen och Folksam. På seminariet medverkade forskare som pratade om den sociala ekonomisektorns betydelse för tillväxt och samhällsutveckling och som goda exempel presenterades några nya kooperativ. Det var inte så att deltagarna öppnade plånböckerna på stående fot. De fick inblick i finansieringsproblematiken och möjligheterna med mikrofondens och uppmanades diskutera frågan om förlagsinsatser

inom den egna organisationen. Och återkomma. Det var en process som tog tid, men många återkom så småningom med investeringen när frågan förankrats och mött gensvar. Givarkonferenser är en bra form för att lyckas dra till sig kapital. Just för att syftet är klart uttalat att det handlar om få kapital och att man adresserat till rätt grupp av tänkbare investerare.

(Kapitalförsörjning i ekonomiska föreningar, Förlagsandelsbevis, Förlagsbevis lån Kommunal till Mikrofondens Sverige, Samarbetsavtal BRG och MF Väst, Skuldebrev BRG och MF Väst finns på mikrofondens.se)

Kommunikationsplattform och en verktygslåda

På hemsidan mikrofondens.se finns en publik del och en sluten del för mikrofonderna som kräver inloggning. Alla handläggare, styrelseledamöter och andra förtroendevalda i regionala mikrofonder får tillgång till den slutna delen där alla dokument finns. Därutöver erbjuds alla regionala mikrofonder egna slutna sidor för hantering av dokument i sina beslutsprocesser för att inte känsliga företagshandlingar ska hanteras i e-posten. Också hanteringen mellan den regionala mikrofondens och Mikrofondens Sverige i garantiärenden sker denna väg liksom Mikrofondens Sveriges egna beslutsprocesser.

MIKROFONDEN.SE

På publika hemsidan finns förutom Nyheter också allmänna uppgifter om Mikrofondkonsortiet och kontakt uppgifter till alla regionala mikrofonder. Varje regional mikrofond har en egen undersida där annan information kan läggas in.

Mikrofondens Sveriges stadgar, styrelse, valberedning, revisor, årsmötesprotokoll, verksamhetsberättelse och goda exempel finns också publikt.

Kom gärna med tips om nyheter till hemsidan.

I nöd och lust...**En rapport om betydelsen av långsiktighet, ömsesidighet och andra förutsättningar för de svenska kreditgarantiföreningarna 2006 – 2010**

(Kontigo, 2011, beställd av NUTEK med anledning av satsningarna med kreditgarantiföreningar KGF som gick i putten pga ek nedgången/finanskrisen)

Det är Kontigos bedömning att det politiska stödet till föreningarna har varit relativt begränsat. Stödet hade kunnat tydliggöras, till exempel genom ett tydligt politiskt mål för vilken roll kreditgarantiföreningar bör och kan spela i Sverige...

... Kontigo vill även lyfta vikten av att verksamheter som startas har ett starkt politiskt stöd. För att genomföra en lyckad satsning krävs det att verksamheten får rimliga förutsättningar att lyckas. Detta handlar både om storleken på de bidrag som avsätts för verksamheten och ambitionen i det stöd som erbjuds verksamheterna. I satsningen på kreditgarantiföreningar avsattes statliga bidrag för verksamheten. Målsättningen var att huvuddelen av de resurser som verksamheten behövde skulle komma från det privata näringslivet, företag skulle genom föreningarna garantera varandra utan någon större inblandning av offentliga medel. Kontigo anser dock att rimligheten i en sådan målsättning bör ifrågasättas och kanske även borde ha ifrågasatts tydligare redan i satsningens inledningskede.

Små företags behov av krediter och systemen för att tillgodose dem – om kunskapsläget, främjandesystemet och Tillväxtverkets roll

(Kontigo, 2011, beställd av Tillväxtverket)

Målet för Tillväxtverket enligt rapporten: Att bidra till att identifiera marknadsmisslyckanden för små och nya företags kapitalförsörjning och med kunskap och ekonomiska resurser bidra till att utforma och utveckla samhällets insatser för att motverka dessa.

Förutsättningar för tillgång till kapital – en studie om samhälls-/sociala företag och företagare med utländsk bakgrund

(Ramböll, 2014, beställd av Tillväxtverket)

Denna studie pekar på många brister i kapitalförsörjningssystemet för dessa grupperingar och på att de särskilda satsningarna är avgörande. Konsekvensen blir att det offentliga del i arbetet måste vara att forma satsningar, att belysa och understryka mångfald av typer av företag för dessa grupper i fråga om till exempel bransch, företagsstorlek, kön och så vidare. Genom att upprepat upplysa om gruppernas villkor i kombination med att de inte står i kontrast till att utgöra en heterogen grupp av företag kan synsättet på dessa företag undvikas att "läsas in" och förhoppningsvis öppna för att främjandesystemet i större utsträckning betraktar dem som vilket företag som helst.

Rapporten visar att modellen med kreditgarantiföreningar efterfrågas. I Sverige har Almimodellen skapats medan många andra länder har valt att arbeta med statligt finansierade kreditgarantier. Brist på utvärdering och tillvaratagande av erfarenheter om hur kreditgarantiföreningar har fungerat tidigare i Sverige gör att det är svårt att avgöra om denna typ av riktade finansieringsinstrument skulle kunna fylla en god funktion för sociala-/samhällsföretagen eller andra typer av företag. Kreditgarantiföreningens modellen kommer på tal bland dessa grupperingar eftersom de upplever svårigheter att komma fram i Almisystemet, som är konstruerat efter företag med tillväxtpotential.

Studien Lånebehov och ekonomisk hälsa för arbetsintegrerande sociala företag

(Ragnar Andersson, Temagruppen Entreprenörskap och Företagande inom social ekonomi/ESF och Alexander Ingster Hofgren, Coompanion Stockholm, 2014)

Temagruppen undersöker i en studie lånebehovet för arbetsintegrerande sociala företag. Studien bygger på undersökningar av företagets årsredovisningar för 2012 och redovisar tre olika scenarier beroende på utvecklingen av antalet företag framöver. 2014 finns 320 arbetsintegrerande sociala företag och om/när de är dubbelt så många (mellanscenariet) uppskattas lånebehovet ligga i ett spann mellan 140 och 400 miljoner kronor.

Hur går det med finansieringen?

(Ulla Herlitz, Temagruppen Entreprenörskap och Företagande inom social ekonomi/ESF och handlar om finansiering av företag inom social ekonomi och arbetsintegrerande sociala företag, 2014)

I rapporten citeras studien Förutsättningar tillgång till kapital... som Ramböll genomförde på uppdrag av Tillväxtverkets. Studie handlade om förutsättningarna för tillgång till kapital för samhälls/sociala företag. Studien syftade till att belysa hur Tillväxtverket skulle kunna underlätta tillgången till kapital för de grupper av företag som har svårt att finansiera start och/eller utveckling. Den del av studien som avser de samhälls-/sociala företagen baseras på intervjuer med tolv företagare och nio rådgivare/finansierare samt på tidigare gjorda studier och forskning om företags finansieringsproblem. De konstaterar att extern finansiering är ett problem för många företag. Utredarna menar att en av de främsta anledningarna till att de sociala företagen inte får tillgång till finansiering är att de inte har tillräckliga säkerheter. De lösningar som presenteras är följande:

- Kreditgarantier finansierade av staten: Tillväxtanalys fastslog i en rapport från 2011 att staten kan stödja en utbyggnad av kreditgarantier för att öka chanserna att få lån. Detta skulle då kunna kombineras med en utökad satsning på rådgivning till de sociala företagen om hur de söker lån. En sådan rådgivning kan minska behovet hos långgivaren att arbeta med låneansökningarna, men ett visst arbete skulle ändå kvarstå. Denna lösning återkommer i samtal med såväl företagare som rådgivare.
- Ett utvidgat samarbete med kommunerna som innebär att de erbjuder borgen för att företagen ska kunna ta ett lån.

foretagarna.se

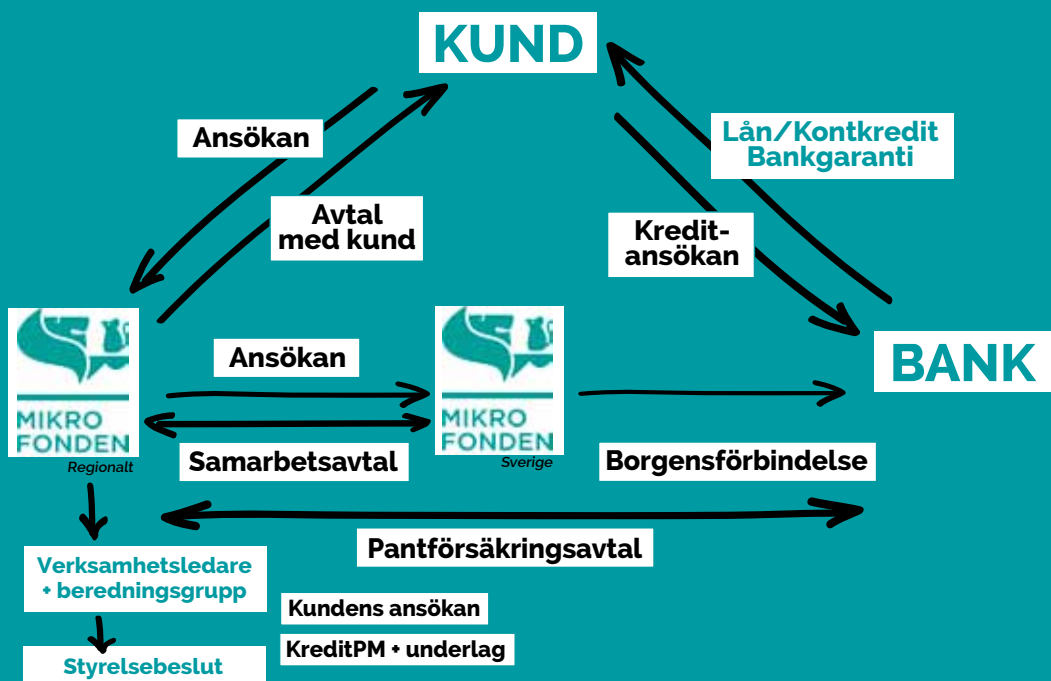
Småföretagarnas organisation, Företagarna, gör varje år en undersökning om småföretagarnas finansieringsvillkor. Slutsatsen som presenteras i 2014 års undersökning är att de allt tuffare finansieringsvillkoren utgör ett stort tillväxthinder. Mer än var fjärde företagare undersökningen upplever hårdare bankvillkor. På frågan på vilket sätt företagen märker av de tuffare kreditvillkoren svarar över 70 procent att det beror på att bankernas krav på säkerhet har ökat.

Anteckningar

A series of horizontal dashed lines for taking notes.

Handboken för Förtroendvalda och medarbetare ska underlätta arbetet med att starta, driva och utveckla regionala mikrofonder. Den kan också läsas om en historieberedning och öka kunskap om mikrofonder till offentlig sektor och presumtiva finansiärer och kunder i den sociala ekonomin.

Handboken är framtagen i förstudien "Förutsättningar för en Mikrofond i Västernorrland" som finansierades av Coompanion Västernorrland, Landstinget Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland 2015-2016.